

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Sv. Oče papež Pij X. umrli!

Včeraj dopoldne je prišla brzjavim potom žalostna vest v Novomestu, da so sv. Oče papež Pij X. umrli. Takoj je veliki zvon kapiteljske cerkve razglasil to žalostno vest Novomeščanom in celi okolici. Ljudstvo je hitelo trumoma na kapitelj vprašat, kaj se je zgodilo; nepričakovano je to poročilo prišlo. Včeraj so časopisi prinesli vest, da so sv. Oče le rahlo na mrzlici oboleli in danes že — smrt. Rojeni so bili 2. junija l. 1835 v Riese pri Trevisu še kot Avstrijec; v duhovnika so bili posvečeni 18. septembra l. 1858; dne 10. novembra l. 1884 so bili imenovani za škofa v Mantovi, 16. novembra istega leta posvečeni; kardinal so postali 12. junija l. 1893; patriarh v Benetkah 15. junija l. 1893; papežem so bili izvoljeni 4. avgusta l. 1903 in kronani 8. avgusta l. 1903. Papež Pij X., popreje Jožef Sarto, je bil sin priprostih starišev in je od priprostega kapelana, župnika, semeniškega vodje, škofa in patriarha beneškega prišel do najvišjega cerkvenega dostojanstva — do papeža ter zasedel stolico sv. Petra in postal namestnik Kristusov in vidni poglavar sv. katoliške Cerkve. Čas Njihovega vladanja bo z zlatimi črkami zapisan v cerkveni zgodovini. Tesno prijateljstvo je sv. Očeta že kot patriarha beneškega vezalo z rajnkim kardinalom Missio in kardinalom Naglom. Kardinalu Missio so rekli v Benetkah, da bodo, če pride do volitve novega papeža, glasovali za kardinala Missio; kardinal Missia je pa rekel, da bo glasoval za kardinala — Jožefa Sarto. Jako žal jim je bilo, da niso bili kot sosed povabljeni na pogreb rajnkega gosp. knezonadškofa kardinala Missia.

R. I. P.

Cesarjev rojstni dan.

Tako lepo že davno nismo obhajali v Novem mestu cesarjevega rojstnega dneva, kakor letos. Na predvečer je bilo celo mesto bajno razsvetljeno in odeto v

zastave. Celu najbolj skriti mestni koti so bili polni lučic in zastav.

Velika množica ljudstva se je pomikala za mestno godbo po mestu in klicala navdušeno „živijo“ presvitlemu cesarju in Avstriji. Videlo se je, da takega razpoloženja še ni bilo menda nikoli ob tej priliki.

Drugi dan je daroval na mestnem trgu sv. mašo mil. g. prošt dr. Elbert ob številni navzočnosti uradništva in družega meščanstva. V lepem nagovoru se je spominjal sivolasega vladarja, ki je skozi toliko let vodil usodo Avstrije. Nad vse ginljiv je bil prizor, ko se je uvrstila meščanska garda, s častitljivimi zastavonošami, da slovesno priseže v teh resnih časih, ko kliče domovina slehernega na krov, zvestobo cesarju in domovini. Človeku se je zdelo, kakor da smo v napoleonovih časih, ko so meščanske garde igrale toli važno vlogo pri obrambi avstrijskih mest.

Po slovesni zaprisegi pozdravil je gardo novomeški župan g. Rosmann, izrazujoč svoje veselje nad tako lepim številom sorojakov, ki hočejo tudi v resnih časih v dejanju pokazati, da store vse za cesarja in ljubljeno Avstrijo.

Letošnji cesarjev rojstni dan bo ostal pač v najlepšem spominu vsem Novomeščanom, koje preveva le ena želja: Bog obvari našega presvitlega vladarja!

Naša armada prodira.

Naši sovražniki so delali račune brez krčmarja. Zanašali so se, da avstrijski Slovani v odločilnem trenutku ne bodo poznali zvestobe do cesarskega prestola. Računali so, da bodo razni sovražni agenti pač toliko Slovence, zlasti na jugu pripravili, da bodo zreli za odpad. Avstrija pa je pokazala bolj, kakor kdaj poprej, da ima v sebi toliko življenske sile, da bo našim sovražnikom še zelo neljuba.

Ravno sedaj so se našli avstrijski narodi bolj, kakor prej kdaj, okoli sivolasega vladarja, prisezajoč mu neomajno zvestobo do smrti. Vsi malenkostni oziri, na koje so naši sovražniki zidali, so zginili in kot en mož stoji avstrijski narodi pod avstrijsko zastavo; vse preveva le en duh in ena misel: „Vse za vero, dom, cesarja“.

Odločen avstrijski duh preveva naše narode, preveva pa tudi našo slavno armado, ki po tolikih letih stopa v boj za pravico. Ravno temu izvrstnemu razpoloženju naše

armade imamo zahvaliti, da naša armada v zvezi z nemško povsod zmagonosno prodira. Sovražniki, ki so poprej prorokovali razpad našega cesarstva in že v domišljiji delili med seboj lepe kronovine avstrijske države, sovražniki, ki so grozili zasesti v par dneh naše obmejne pokrajine, sedaj beže pred zmagovitim avstrijskim orožjem.

Ravno Srbija in Rusija sta vedno imeli na jeziku, da boste zasedli Bosno oziroma Galicijo. Sedaj pa vidimo mi ravno nasprotno! Vse vpače v Bosno in Galicijo so naši vojaki z lahkoto odbili in niti pedi avstrijske zemlje ni v sovražnikovih rokah. Naši vrlji vojaki, med kojimi so se posebno odlikovali Hrvati, so na večih straneh prodrli v Srbijo in zavzeli srbska mesta Šabac, Loznico, Lešnico in Valjevo ter uspešno prodirajo v notranjo Srbijo. V najkrajšem času smemo pričakovati, da bodo trčili naši vojaki s srbskimi četami v bližini Kragujevca skupaj, kjer se bije večja, če ne celo odločilna bitka.

Črnogorski vpadi so ostali vsi brez uspeha; pač pa oblega naša mornarica črnogorsko obal in preti Črnogorcem z lakoto. Vse naše bojno brodovje je popolnoma pripravljeno in gotovo bomo v kratkem zazvedeli o bojih našega brodovja na morju.

Na Rusko-Poljskem naša armada, navdušeno pozdravljena od Poljakov, koraka proti Varšavi; Ruse so povsod zapodili nazaj, deloma jih pa poslali kot vjetnike v avstrijske trdnjave. Cela vrsta večjih krajev in mest se nahaja že v naših rokah. Rusi se umikajo v notranjost dežele in se bodo morda še-le čez par tednov postavili v bran; sedaj še nimajo cele vojske zbrane.

Sovražniki se bodo morali prepričati, da našo armado še preveva stari avstrijski duh, ki je vodil v boj naše čete že pod princem Evgenom in očetom Radeckijem.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Dunaj, dne 11. avgusta, Na severnem bojišču so skušale ruske kozaške patrolje

LISTEK.

„Ubijač...“

Od visokega c. kr. sodišča smo dobili na postajo ukaz, da v štiriindvajsetih urah po prejemu naloga orožniškim potom privedemo v zapor mladega fanta iz oddaljene podgorske vasi sredi Gorjancev, ki je bil radi pretepa in težjih telesnih poškodb, izvršenih nad mladim posestnikovim sinom Jankom Podbojem iz iste vasi, obsojen na štiri tedne ječe, poostrene z dvakratnim postom in trdim ležiščem. Ob priliki sodne obravnave je obsojenčeva mati namreč prosila, naj ji gospodje puste sina še 14 dni „zunaj“, ker je bilo ravno ob času košnje in drugih važnih opravil, koja ni moči dogotoviti v slabem vremenu, blatu in dežju, tem manj, ker je sama in obsojeni sin njena edina pomoč. Slavno sodišče je v resnici tudi uslišalo njeno preponižno prošnjo in obsojenca spustilo za nekaj časa domov.

Dnevi fantu danega „dopusta“ so polagoma potekali, potekali drug za drugim

in slednjič tudi potekli; fanta pa še vendar ni bilo od nikoder. Najbrže je v prostosti pozabil na svoj pri sodišču vknjiženi dolg v znesku štiritedenskega zavora, ali pa si je o celi stvari napravil svoje posebno mnenje in sodbo.

Drugače pravica na sodnji.

Ker se obsojeni ni zglasil pri c. kr. sodnije jetničarju v svrhu zavora niti v prvem, niti v podaljšanem roku, so „gospodje od pravice“ kratkomalo poslali naši postaji ukaz, zlikovca z oboroženo roko spomniti njegove dolžnosti.

Postaja je torej dobila nalog, in njen predstojnik ga je v izvršitev poveril meni. „Ker že dalje časa niste bili zunaj, dragi gospod kolega,“ je dejal prijazni gospod predstojnik in dostavil smehljaje: „Da se malo izprehodite in se vam vsled sedenja ne razbolijo hoje vajene noge.“

Povelje se nam je vročilo z večerno pošto prejšnjega dne. Časa je bilo torej dovolj in uljudni gospod predstojnik me tudi ni maral goniti na noč izpod strehe na lov za pozabljivim podgorskim prete-

pačem. Tako je „dragi gospod kolega“ šele naslednjega jutra stopal v polnem „ornatu“ Hermandadnih* svečnikov po beli cesti, vijoči se v dolgih ovinkih proti Gorjancem, na nje in preko njih tja na belokranjsko stran. Jutro je bilo rosno in sveže in hoja je bila spešna, da je bilo veselje. Kaj je „dragi gospod kolega“ potoma premišljal tisto jutro, ne vem več; morda je ugibal v svoji glavi, da-li dobi od visokega sodišča toli zaželjenega pridanča doma ali ne, in ukrepal, kod bo treba stikati in „švicati“ za njim, ako ga ne dobi — spominjam pa se dobro, da slabe volje ni bil.

Šlo je na sedem zjutraj, ko sem dospel do prvih hiš v vasi.

„Prosim, kje je Brundova hiša?“ sem vprašal rejeno žensko, kmético, ki je prišla z obilnim zakajenim loncem na ulico.

Babnica me je najprej neumno pogledala, odprla za trenutek široka usta, nato pa pokazala z roko proti drugemu koncu vasi:

*) Hermandada je bila pri starih boginja pravice.

„Tamle, tistale, ki se kadi iz nje —!“ Zlomka, kadilo se je iznad vseh streh v vasi in selo je bilo veliko.

„Katera? Ona na levi pod potom?“

„Ne, gospod, zgoraj, na zgornji strani, vidijo, tista s polomljenim polknom —“

„Hvala, mati!“

„Kaj pa so prišli, gospod? Aha, po fanta, kaj ne?“ se ji je razvezal jezik. „Prav, prav, da so prišli, saj je cel razbojnik, ljudi pobija kot mesar živino. — Podbojev Jankelj še sedaj leži, in Bog ve, kdaj vstane, če se sploh še izliže — Rebra mu je polomil in črepinjo načel — Hu! ubijač mesarski — človeka kar strese, če pomisli — No, saj mati njegova tudi ni nič prida, kakor oče ni bil, pijanec in pretepač... Kakoršni starši, taka deca... Hu-u-u-“ je jezikalo in regljalo babišče vedno hitreje in glasneje za menoj. Potem pa se je, kakor bi bil odrezal, tok besedi naenkrat ustavil; gotovo je baba hitela sosedovim praviti, da so žandarji prišli po onegavega ubijača Brundovega —

vzhodno od reke Visle prodreti proti Sanu, a so bile povsod vržene nazaj. Rusi so skušali prodreti s tremi eskadroni in strojnimi puškami proti mestu Brody, a so jih naše čete vrgle čez mejo nazaj.

Hrabri poljski mladeniči. V Galiciji obstoje zlasti med Poljaki že dolga leta mnogoštevilne, predvsem dijaške in telovadne organizacije, ki imajo v prvi vrsti v programu, podpirati avstrijske čete v slučaju vojne z osvraženo Rusijo. Dne 8. avgusta je 800 galiških mladeničev-strelcev pod vodstvom stotnika Franka pri Miechovu napadlo ponoči 1000, večinoma spečih kozakov. Boj, ki se je razvil, je trajal nekaj ur in se je končal s popolnim porazom kozakov, ki so se morali umakniti. Zapustili so na bojišču 500 mrtvih in ranjenih. Mesto Miechov je prešlo v avstrijske roke. Mladeniči so zmagonosno drveli naprej in kmalu nato zasedli so rusko mesto Ksiaz.

Naši zmagovito prodirajo. Naše čete so nadaljevale prodiranje v Rusko Poljsko do Jeteja Brzeja Jdrzejova. Jdrzejov leži ob železniški progi Dunaj-Varšava, približno 60 km severno-vzhodno od Krakova. Približno 700 ruskih vojaških beguncev so napotili v Linc, Solnograd in v Inomost. Značilen za duh naših vojakov je sledeči dogodek: Nekega huzarja so vjeli Rusi, drugi dan je pa prijezdil na kozaskem konju nazaj k svojemu eskadronu.

Dunaj 17. avg. Mešani ruski oddelki, ki so tu in tam prekorali našo mejo in prodrli nekaj kilometrov daleč, so bili pri krajih: Zalozce, Brody in Sokal vrženi nazaj čez mejo, njih delovanje je obstajalo v tem, da so kradli in nekaj vasi, ki so bile brez varstva, zažgali. Pač pa so naši kavalerijski oddelki že daleč na Rusko vdrl.

Francoska in Angleška napovedali Avstriji vojsko.

Evropske države si zadnji čas napovedujejo vojne, kakor da bi bila cela stvar le za šalo. Žalibog pa leži v teh naglih dogodkih zadnjih dni žalostna resnica.

Koresp. urad je poslal 13. avg. „Slovenca“ o tem sledečo brzozavko: Kraljevi velikobritanski poslanik sir Maurice de Bunsen se je danes oglašil v ministrstvu za zunanje zadeve in podal izjavo, da se smatra Francija v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko, ker se slednja bori proti zavezniku Francije, Rusiji, in podpira sovražnika Francije, nemško državo. Obenem je izjavil kraljevi velikobritanski poslanik, da se z ozirom na stališče Francije smatra tudi Velika Britanija v vojnem stanju z monarhijo.

Nemčija je v vojnem stanju s šestimi državami: Rusijo, Francijo, Anglijo, Belgijo, Srbijo in Črnogoro, naša Avstrija pa se je dosedaj imela boriti proti trem sovražnikom: Srbom, Rusom in Črnogorcem. Sedaj pa sta Avstriji napovedali vojsko tudi Francija in Angleška, tako da se bo morala boriti na petih straneh. Skupno imamo danes v Evropi nič manj kot enajst vojsk.

Nemško - angleško bojišče.

Anglija proti nemškim naselbinam. Berlin, 7. avg. (Uradno.) Kakor se poroča Wolfovemu časnikarskemu uradu, se je pred mestom Lome, ki je glavno mesto nemške pokrajine Togo v Afriki, pojavila močna angleška četa iz sosednje angleške naselbine, imenovane „Zlata Obala“ (na zemljevidu glej: Ašanti). V odsotnosti male čete nemških stražarjev in vseh drugih belih bojazmožnih mož, ki so z namestnikom guvernerja bili odposlani globlje v deželo, da čuvajo posamezne naselbine, so se Angleži polastili mesta. Slovesno so izjavili prebivalstvu, da bodo skrbeli za red in čuvali zasebno lastnino.

Togo je nemška naselbina ob morski obali v Zahodni Afriki ter meji na zahodu blizu glavnega mesta Lome na angleško naselbino Ašanti, t. j. „Zlata Obala“. Pokrajina Togo meri kakih 200.000 kvadratnih kilometrov. Domače prebivalstvo šteje približno 2 milijona duš. Nemci so se polastili te dežele l. 1884. Dežela je izredno rodovitna ter ima pri mestu Lome varno пристanišče. Naselbina Togo je edina izmed vseh nemških naselbin, ki za svojo upravo ne rabi nobene podpore iz Nemčije, ampak se vzdržuje z lastnimi dohodki.

Angleška križarka „Warrior“ se potopila. Reka, 11. avgusta. Kapitan parnika „Kelet“, Andrej Nemeth, ki je včeraj prišel v Reko, pripoveduje, da je videl dne 6. avgusta v Jonskem morju blizu otoka Zante veliko množino raznih predmetov, kot stolov, perila itd. Vsi ti predmeti so bili označeni z začetnimi črkami angleške križarke „Warrior“. Misli se, da se je vršil med angleško križarko „Warrior“ in nemško križarko „Goeben“ ter „Breslau“ boj, v katerem se je „Warrior“ potopila.

Križarki „Goeben“ in „Breslau“ utekli Angležem. (Uradno.) Oklopna križarka „Goeben“ in majhna križarka „Breslau“, ki sta vznemirjali Francoze ob Algiru in pri Carigradu, sta dne 5. avgusta srečno pripluli v nepristransko italijansko luko Mesina, da si naložita premog. Angleške vojne ladje so zastražile izhod iz luke. Vendar se je posrečilo obema križarkama uiti na široko morje. Toda bržčas ne brez boja. Misli se, da sta prišli v boj z angleško križarko „Warrior“, ki sta jo potopili.

Drznost nemških ladij. Mala nemška križarka „Dresden“ je zasledovala veliko angleško trgovsko ladjo „Mauretania“ do Halifaksa.

Nemško - francosko bojišče.

Belgija je sama kriva.

Zavzetje Litiha je napravilo na celi svet globok utis. Čeprav se o tej zmagi ni podrobneje poročil, vendar je tem pomembnejša, ker Litihi ni samo velike važnosti v vojaškem oziru, ampak ker sta bila s tem obenem udarjeni Francija in Belgija. Že pred tedni je namreč poslala Francija v Litihi veliko število častnikov in vojaštva, ki je zasedlo tamošnje utrdbе. Tudi v diplomatičnem oziru je zavzetje Litiha velikanske važnosti. S tem, da je Belgija dovolila Franciji zasesti utrdbе v Litihi še pred izbruhom vojske, se je ne more smatrati za nepristransko državo, ampak kot zaveznico Francije.

Poraz Francozov v Lotaringiji. Uradno se poroča: Ena naprej prodirajoča mešana brigada 15. armadnega zborja je bila od naših čet pri Lagarde v Lotaringiji napadena. Sovražnik se je umaknil z velikimi izgubami v gozd Bareixroy pri Luneville nazaj čez mejo. Nemci so zaplenili eno zastavo, dve bateriji, štiri strelne puške in vjeli 700 vjetnikov, med njimi enega generala.

Nemška zmaga pri Mühlhausnu. Od Belforta v Zgornjo Alzacijo udrle francoske čete — okoli tri divizije — so pri Mühlhausnu nemške čete vrgle iz utrjenih pozicij in jih popolnoma premagale. Zmaga pri Mühlhausnu se po številu vojniki in po pomenu da primerjati z bitko pri Würdu, je zato važna, ker je bil premagan sedmi vojni kor, elita francoske armade. Učinki nemških strelcev so bili sijajni.

Uspehi zmag pri Lagarde in Mühlhausnu. Pri Mühlhausnu so nemške čete vjele 10 francoskih častnikov in 513 mož, nadalje so zaplenili 4 topove, 10 voz in veliko pušk. Nemška zemlja je očiščena sovražnikov. Pri Lagardu so nemški vojaki vjeli nad 1000 neranjenih francoskih vojakov, kar je več kot šestina obeh polkov, ki sta tu ostala v boju.

Nemško zlato v nevarnosti. V London je 12. avgusta došla vest o nemškem par-

niku „Kronprincessin Cecilie“, ki je odplul iz Newyorka s tovorom zlata za Nemčijo v vrednosti 50 milijonov. Sredi Oceana je dobil nalog, da se mora radi vojnega stanja vrniti v Ameriko. Parnik se je takoj obrnil in plul s polnim parom proti luki Baru. Ves parnik so hitro prebarvali, da ga ne bi sovražnik spoznal. Ameriški bankirji, ki so bili na parniku, so hoteli parnik kupiti, da ga tako rešijo in da bi potem lahko plul pod ameriško zastavo. Kapitan pa tega ni hotel. Parnik je srečno ušel.

Avstrijsko - črnogorsko bojišče.

Blokada črnogorske obali.

Poveljnik avstrijskega vojnega brodovja v južni Dalmaciji, c. in kr. linijski mornariški kapitan Anton Caza, je v ponedeljek, dne 10. avgusta izdal javni razglas, glasom kojega se je pričelo dne 10. avgusta ob 12. uri opoldne dejansko obleganje črnogorske morske obali po avstrijskih vojnih ladjah. (Obleganje se glasi v tujem jeziku „blokada“.)

Ladjam in drugim plovilom prijateljskih in nevtralnih (nepriustranskih) držav se dovoli, da smejo v teku 24 ur odpluti iz obleganega vodovja.

Obleganje obali ali blokada ima glavni namen, da se sovražni državi zapre ves uvoz živil, streliva in drugih vojnih potrebščin. Ladje, ki izvršujejo obleganje, si svojo službo natanko razdelijo in jo morajo tudi tako natanko vršiti, da je tujim ladjam nemogoče, vdreti proti obleganemu ozemlju. Zavetje smejo za časa blokade iskati v obleganih pristaniščih samo one nepristranske ladje, ki so se na morju ponesrečile. Če katera tuja ali sovražna ladja skuša vdreti v oblegana pristanišča, imajo ladje, ki izvršujejo oblegavalno službo, pravico, da jo potopijo ali pa zaplenijo.

Ker ima Črna gora samo dvoje pristanišč, prideta pri sedanjem obleganju v poštev samo pristanišči Bar in Dulčinj. (Na zemljevidu se imenuje Bar v tujem jeziku „Antivari“, Dulčinj pa „Dulcigno“). Bar je čedno pristanišče z mestecem, ki šteje kakih 1200 prebivalcev in leži dobrih 6 kilometrov od najjužnejšega rta Dalmacije. Iz Bara vodi edina železnica v Črno goro. Do l. 1877 je bil Bar v turških rokah. Tega leta pa so Črnogorci po hudem boju vzeli Turkom to važno postojanko in tako dobili prehod do morja. — Dulčinj leži 22 kilometrov južno od Bara. Mesto šteje 5000 prebivalcev, ki so večinoma Albanci. Tudi to mesto je bilo do l. 1878. v turških rokah, a so ga Črnogorci po srđitem boju dobili v svojo last. Lega Dulčinja je izredno lepa.

Čeprav je črnogorsko obrežje čisto majhno in ima samo eno pomembno luko, Bar, vendar utegne biti za Črnogoro ta blokada usodepolna. S tem je namreč od morske strani dežela popolnoma zaprta. Kakor znano, vlada tako v Srbiji kakor v Črnigori veliko pomanjkanje streljiva in živil in skoro gotovo bosta obe državi poizkušali, kakor leta 1912., temu pomanjkanju odpomoči z ruskimi in drugimi ladjami, ki bi v Baru izkreale blago.

Avstrijsko - srbsko bojišče.

Zmagi naših čet pri Loznici in Lešnici.

Naši vojaki so vrgli 14. avgusta po hudih bojih sovražnika iz njegovih že precej časa utrjenih in močno zasadenih postojank na vzhodnih obrežnih višinah Drine blizu Loznice in Lešnice. Tukaj, kakor tudi v Šabcu, so naše čete 14. t. m. popoldne in ponoči 15. t. m. odbile veliko protinapadov Srbov, ki so z veliko hrabrostjo napadali. Dne 16. avg. so naše čete nadaljevale prodiranje. Zarubile so eno srbsko zastavo, dva topova in dve strojni puški. Sovražnik ima težke izgube,

tudi naše izgube niso neznatne. Podrobnosti še niso znane.

Boji ob Drini.

Dne 15. avgusta so naše čete na Drini vrgle z odločilno zmago močnega sovražnika nazaj proti Valjevemu. Vjele so veliko vjetnikov in vojnega materijala. Zasledovanje sovražnika je v polnem teku. Naše čete so se borile z občudovanja vredno hrabrostjo proti enako močnemu sovražniku, ki je bil utrjen v močnih pozicijah. Posebno se je odlikoval infanterijski polk št. 16 iz Varaždina. Častniki in moštvo tega polka, ki so se borili v najtežavnih razmerah s preiskušeno vztrajno hrabrostjo cesarju vedno vdanih Hrvatov, so zmago priborili. Po nadaljnih poročilih je tudi Valjevo padlo v naše roke.

Srbski princ Jurij ranjen. Iz Bukarešta poročajo, da je bil srbski princ Jurij na bojišču lahko ranjen.

Nemško - rusko bojišče.

Ruska in nemška križarica se potopili. Kakor poročajo, je došlo pri Tientsinu do boja med rusko križarico „Askold“ in nemško križarico „Emden“. Obe križarici ste bili tako poškodovani, da ste se potopili.

Sosnovice zasedli Nemci. „Glos Narodu“ poroča, da so nemške čete zasedle tudi Sosnovice. Rusi so razdrli most med Kakovicem in Sosnovicami, kakor tudi kolodvor in carinski urad. Poljsko ljudstvo povsodi radostno sprejema pruske vojake in izjavlja, da se na noben način ne bo borilo proti Nemčiji in Avstro-Ogrski.

Nemci zasedli alandske otoke. Reuter poroča: Alandske otoke so zasedli nemški vojaki. Ena največjih ruskih vojnih ladij je nasedla na Alandske otoke.

Nemci bombardirajo Wiborg. Iz Kodanja poročajo, da nemške bojne ladje bombardirajo Wiborg rusko trdnjavo na ustju Saime.

Kmetje in kmetice, držite živino!

Žalibog veliko brezvestnežev izkorišča nevednost kmečkega ljudstva, zlasti žensk, in jih nagovarja, naj pod vsako ceno prodajajo živino. Cena živini pa ne sme padati, ampak rasti. Prezreti se ne sme, da vojaška uprava poseže lahko tudi po kravah ne glede na to, če so breje ali ne, kar bi strašno našo živinorejo oškodovalo, ako ne bo dovolj druge živine. Ker je letošnja košnja prav dobro izpadla, so kmetje s krmo dobro preskrbljeni in lahko prehranijo veliko množino živine. Vojaki bodo veliko živine potrebovali in jo bodo tudi dobro plačali, skrbeti se mora zato zelo za dobro pleme. Zlasti ne prodajajte sedaj telet, ker jih v bodoče ne bo mogoče lahko nadomestiti morebiti tudi z dragim denarjem ne. — Ni potrebno, da se v tako resnih časih je teleče meso. Nič bi ne škodilo, če se prodaja telet omeji. Naznanijo naj se tudi oblastem vsi tisti, ki so izvabljali kmetom živino. Glavno načelo bodi: Ne prodajte nobene živine, če to ni neobhodno potrebno.

Domače in tuje novice.

Za „Rdeči Križ“ je bilo na Trški gori darovanega 106.24 K. K tej svoti se je prišel še znesek 6.60 K, ki je ostal od 17 K, nabranih za procesijo. Novomeška deklška Marijna kongregacija je za Rdeči Križ nabrala 141.60 K.

Za Rdeči Križ je daroval cestni okrajni odbor novomeški 200 kron.

Za Rdeči Križ, rodbine rezervistov itd. je knez Auersperg daroval 10.000 K. Sprejel bo tudi večje število bolnikov in rekonvalescentov.

Prejeta darila. Nadalje je nabralo mestno županstvo do 20. avgusta 1914 v podporo potrebnim rodbinam k vojakom vpoklicanih še sledeče darove: Brata Kobé 100 kg riža; 30 K: Teod. Opitz; po 20 K: pl. Bertel in Fr. Božič; po 10 K: Ernst Aph, Mar. Bayer, Alf. Chat, Fr. Grünwald, Fr. Možina, Fr. Murgelj, Karl Pleyer, Br. Reininghaus, K. Turk, Fr. Vintar, Hrušovec in A. Vodnik; 8 K: Karl Grebenc; po 5 K: Dav. Budna, Rih. Dolenc, Jer. Fabjan, Fr. Foršek, Fr. Kondrič, Janez Krašovec, Maks Madelsperger, Jos. Matko, Ana Müller, Št. Ogrinc, A. Urančič, Ang. Vojska in N. Volf; 4 K: Mar. Durini; po 3 K: Janez Košak, pl. Karl Mazanec, Neimenovan, Dr. Ogrizek, Mar. Rozina, Iv. Smolik in Ant. Stopar; po 2 K: Jul. Arh, Ant. Butara, Jan. Ferlič, Mar. Goleš, Avg. Guzelj, Pav. Hajder, Vik. Kozina, pl. M. Klodič, Ivan Krajger, A. Murn, A. Nimrod, Ap. Surz, Jak. Preželj, Dav. Škrabl, Dr. Trampuš in Franja Zwitter; 1:20 K: Val. Četrtnič; po 1 K: Ida Andrejčič, Jak. Arh, Jos. Avsec, Pet. Biščan, Fr. Goleš, Fr. Gorenc, E. Hönig, Fr. Kos, Jos. Kos, Fr. Pelko, Ignac Pegan, Ivana Rozenberger, Dr. M. Šerko, Franc Šmale, N. Trattinig, A. Tuček, N. Wiskotschil, Fr. Zobec, dobljene stave A. Pauser in K. Rosmann; po 60 v: Adolf Fischer, Iv. Fugger in Iv. Janovsky; po 40 v: Amb. Lagger, Ant. Millauz, Hen. Schwarc in Emil Zupan. — Vsi nadaljni darovi se bodo izkazali v prihodnji številki „Dol. Novic“.

Mestno županstvo Novomesto,
dne 20. avgusta 1914.

K. Rosmann.

Poročil se je g. c. in kr. nadporočnik Barle, sin g. nadučitelja Barle-ta, z gđ. Marijo Stockklausner iz Linca.

Pomožni odbor šmihel-stopiški nam piše: Naznanjamo, da ima pomožni odbor za našo občino svoje uradne prostore začasno v hiši gosp. pl. Šukljeta na Kamnu, Kandija št. 2, v pritličju na desni. Uradne ure vsaki dan od 8. do 10. ure dopoldne. Ker je treba glasom sklepa izvršev. odbora z dne 17. avgusta t. l. čakati na uspeh državne pomožne akcije ter hraniti lastne moči zlasti za zimske mesece, se bo pričelo z razdeljevanjem podpor šele kasneje. V „Dol. Novicah“ in po naših župnih cerkvah se pravočasno naznani pričetek razdeljevanja. — Razume se ob sebi, da bo pomožni odbor v izrednih nujnih slučajih primerno posloval tudi preje.

Nikar ne obupati! Nekateri ljudje, zlasti žene in otroci, so preplašeni in zbegani, misleč, da se ne vrne nobeden njihovih mož in sinov iz vojske domov. Ta zbeganost ni opravičena. Zato naj ohranijo ljudje čisto mirno kri in ravnodušje. Res, da tyega v vojski vsak vojak junaško svoje življenje, res je pa tudi, da pade v vojski od 100 mož komaj 5, zadetih od sovražnika. — Kdor je čvrst in zdrav in prenese vojne strapace, videl bo gotovo zopet zdrav in vesel svoje drage.

Sokolska društva. Politična oblast je ustavila delovanje celjskega Sokola in celjske sokolske župe. Iz cele Spodnje Štajerske poročajo o sistiranju sokolskih in učiteljskih društev.

Pravična kazen. Na Dunaju je bil neki prodajalec mleka, ki se je branil prodati neki stranki en liter mleka, obsojen v desetdnevni zapor in v izgubo obrti.

Nujen poziv za delo. Vsi oni, ki rabijo delavcev, najsibo za kmečko ali drugo delo, se nujno prosijo, da sporočijo to nemudoma Slov. kršč. soc. zvezi v Ljubljani. Brezposelni delavci in delavke se oglašajo, pomanjkanje in beda trka na vrata, zato se more smatrati vsakdo dobrotnika in domoljuba, kdor v tem oziru pomaga. Še enkrat, prosimo za dobrohotne prijave!

Koliko prebivalcev je sedaj v vojnem stanju? V vojski so dosedaj sledeče države in njih prebivalstvo: Avstrija 51.4 milijona ljudi, Nemčija 66.8 mil., Rusija 167 mil., Angleška 423 mil., Francoska 39.6 mil., Belgija 7.4 mil., Srbija 4.5 mil., Črna-gora 0.3 mil. V vojski je torej skupno

760 milijonov ljudi. Samo v Evropi, kjer bodo bitke odločilne, je okoli 320 milijonov ljudstva v vojnem stanju.

Lloydov parnik „Baron Gautsch“ se potopil. Lloydov parnik „Baron Gautsch“, ki je plul 13. avg. iz Velikega Lošinja proti Trstu, se je potopil. Na krovu ponesrečenega parnika barona Gautscha je bilo s posadko vred 300 ljudi. Rešilo se jih je nekaj nad 150, ki so čakali v Pulju, da so jih pripeljali v Trst.

Upori rezervistov na Francoskem. Neki častnik, ki je došel pred kratkim iz Pariza, pripoveduje, da se francoski rezervisti v mnogih krajih branijo odriniti pod orožje. Republikanska garda jih mora s silo skupaj goniti. V Parizu je bilo med rezervisti in gardo več bojev.

Turki proti Rusom. Turške oblasti so zaplenile neko ladjo, ki je vozila več milijonov frankov v Rusijo. Na Dunaju so mnenja, da je precej verjetna vest, da bo Turčija te dni napovedala vojno Rusiji.

Ruska poulična druhal umorila uradnika nemškega poslaništva. Ugledni uradnik nemškega poslaništva v Peterburgu, dvorni svetnik Alfred Kappner je bil na zverinski način umorjen. Krvočrne ljudske mase so neovirano udrele v poslopje nemškega poslaništva, ki leži v sredini Peterburga, potolkle omenjenega starega uradnika na tla, demolirale vse prostore in nato zažgale poslaniško palačo.

Vstaja na srbsko-albanski meji. Po zanesljivih poročilih iz Niša je odposlala srbska vojna uprava večje čete nazaj proti albanski meji, ker so vpadle albanske in mohamedanske čete v Srbijo. Ob srbsko-albanski meji je izbruhnilo nevarno vstaško gibanje, kakor se sklepa, ker so Srbi veliko vojakov tja poslali. Srbske vladne kroge ta novi zapletljaj zelo skrbi. Albanci v Debrri, Matu, Ljumi in Malisi so zasedli srbsko mejo, da preprečijo Srbom preoračanje meje. Poroča se, da so se onstran meje dvignili albanski rodovi proti srbskim oblastem in proti srbskim vojaškim četam. S Kosovega v Malisijo došli begunci poročajo, da velik del srbskega prebivalstva noče ubogati poziva, da bi odrinili v vojsko.

Nemiri v Kavkazu. Ruski parnik zadel ob mine. 4000 vojakov utonilo. Listi poročajo, da so izbruhnili v ruskem Kavkazu nemiri, pri katerih so bili ubiti 4 častniki in 80 mož. Sebastopol in Jalka nudi žalostno sliko. Nek ruski prevoznik parnik z municijo in 4000 vojakov je zadel ob mino in se potopil. Večina vojakov je utonilo.

Francozi vdrlili v Belgijo. Dunaj, 18. avgusta. Cenzurirana vest poroča iz Berolina, da so močne francoske čete vdrlile v Belgijo in korakajo proti Gembloux. Do mesta Namur imajo francoske čete blizu 20 km.

Rusi potopili nizozemski parnik „Aleer“. Listi poročajo, da se nizozemski parnik „Aleer“ ni ponesrečil, ampak da ga je rusko bojno brodovje v Vzhodnem morju potopilo, potem ko je moštvo spravilo v varnost.

Lakota med ruskimi vojaki. „Deutscher Courier“ poroča iz zanesljive strani, da primanjkuje živež ruskim vojakom ob meji. Vojna uprava ne pošilja dovolj živeža in so ruski vojaki zato prekoračevali mejo, da so ponujali svoje konje za 20 mark, ker jim niso mogli dati jesti in ker so sami stradali. Drugi listi so pa že poročali, da je več ruskih generalov odstopilo, ker so našli v magacinih več kot polovico manj živeža, kakor se jim je zagotavljalo.

Revolucija v Peterburgu. Neki budimpeštanski list poroča, da vlada v Peterburgu prava revolucija. Štrajk, ki se je pričel že nekaj tednov pred vojsko, se je sedaj še bolj razširil in vsak dan pride do krvavih pouličnih spopadov. Velik del armade je zaposlen samo s tem, da zadržuje ljudske mase, ki pretijo še z večjimi nemiri.

Pred zopetno balkansko vojsko? Grki izjavljajo, da nimajo povoda za Avstrijo se potegovati, ki ji je baje vedno nasprotovala. V bulgarskih krogih sodijo, da se

Grška pripravlja, da v sporazumu s Srbijo okupira srbski del Makedonije. Tega pa Bulgarija ne bo mogla mirno gledati in bo prisiljena, da navali na Grško. Turčija je pripravljena na to in bo pomagala Bulgarski. Turška mornarica hoče na vsak način onemogočiti rusko brodovje, ki se nahaja v Črnem morju, armada pa bo branila Bulgarsko proti Rusiji in tudi pričela v Kavkazu akcijo proti Rusiji. Rumunija zopet naglaša, da bo toliko časa nevtralna, dokler kaka država ne prekorači njenih mej. Razširjajo se celo vesti, da bodo Bulgarska, Rumunija in Turčija stopile v novo zvezo proti Srbiji in Rusiji, in sicer za čas sedanje vojne. Pravijo, da so dogovarjanja med posameznimi državami že toliko napredovala, da bo mogoče novo zvezo že te dni proglasiti.

80.000 Italijanov izgnanih iz Francije. Rim, 12. avgusta. Sem so došle vesti, da je vsega vkup izgnanih iz Francije do 80.000 Italijanov. Kaj poreče neki k temu nevtralna Italija?

Judje za vojsko. V Krakovu so zbrovali poljski Judje; izjavili so, da judovsko meščanstvo neutrudljivo dela na to, da se širi narodna zavest med judovskim prebivalstvom. Judovsko prebivalstvo v Lvovu soglaša složno s poljskim narodom v boju za neodvisnost domovine. Judovsko prebivalstvo se poziva, da naj v boju s prastarim smrtnim sovražnikom Poljakov in židov žrtvuje premoženje in kri. Veliko Judov se je javilo tudi prostovoljno za vojsko proti Rusiji.

Belgijske grozovitosti. Neki pri Lüttichu ranjeni vojak piše listu „Hamburger Fremdenblatt“: Prebivalstvo Belgije strelja na vse, tudi na „Rdeči križ“. Dan po bitki za Lüttich sem si moral s puško v roki napraviti pot skozi neko vas do trgovine, ker so prebivalci neprestano streljali na nas. Nemška vojaška poveljstva so zagrozila Belgijcem in Francozom, da bodo brez pardona nastopili proti krivcem, ki bodo na mestu ustreljeni.

Japonsko brodovje. Prvo in drugo japonsko brodovje je odplulo v neznano smer. Japonska je namreč po pogodbi dolžna podpirati Angleško, ako je ta napadena.

Moratorij podaljšan. Uradni list je objavil sledečo naredbo: Vsi dolgovni zasebno-pravnega značaja, menice in druge te vrste tirjatve, ki so zapadle že pred 1. avgustom, se podaljšajo glede na plačilni rok do 30. septembra. Tisti dolgovni omenjene vrste, ki zapadejo pa med 1. do 30. avgustom, se podaljšajo za 61 dni.

Srbska posadka v Belgradu. Dunajski in graški listi prinašajo poročila „Süd-slavische Korrespondenz“: Srbske trditve, da je zapustila srbska garnizija Belgrad, so neresnične. — Zgornja kakor tudi spodnja trdnjava je zasedena z artilerijo in oddelki strojnih pušk. Ob obrežju so močne srbske čete. Vse dosedanje artilerijske boje so pričeli Srbi. Zadnje obstreljevanje je srbske utrdbe tako poškodovalo, da je položaj srbske artilerije skoro nevzdržljiv. Srbi so sicer skušali popraviti škodo, pa je naša artilerija to preprečila.

Vloga Egipta. Egipt je podal sprva izjavo nepristranosti, kar pa ni Avstrija in Nemčija hotela vzeti na znanje z ozirom na razmerje Egipta z Angleško. Končno je tudi egiptovski kedive proglasil v svoji deželi vojno stanje. Egiptovski armadi poveljuje angleški general, sicer je pa Egipt na papirju pod turško nadvlado. Egipt bo pritegnjen v vojsko, ker se bo ob vzhodu v Sueški prekop bila bitka za dohod po morju v Indijo, ki je angleška.

Talca v Bosni usmrčena. Vsled ukaza vojaškega poveljništva se vozijo z vojaškimi vlaki, ki so na bosenskih progah v prometu, obenem tudi talci, ki morajo z lastno osebo jamčiti za varnost dotičnega vlaka. Ko je vozil neki vlak mimo Rudanke, je nekdo vanj ustrelil. Nato so Todora Rijića iz Kivakarja pri Bosenskem Brodu, ki se je vozil kot talec s tistim vlakom, po

naglem sodu takoj usmrtili. Srbski pop Džordže Petrović iz Osečanov, okraj Gračanica, ki so ga postavili za talca, je skušal zbežati. Patulja ga je ustrelila. Talec mora s svojim življenjem jamčiti, da njegove vrste ljudje ne bodo nič sovražnega začeli.

Ruski avtomobil, ki je vozil denar, zaplenjen. Blizu češke meje so ustavili uradno naznanjeni ruski oklopni avtomobil. Most, ki vodi čez Vltavo, so zaprli z verigami, v katere je ruski avtomobil zavozil in se ustavil. Vozniki so bili vrženi iz avtomobila in so jih prijeli. Avtomobil je vozil veliko ruskega zlata.

Narodna avtonomija v Avstriji. Berlin, 16. avgusta. V najvišjih krogih so sklenili delati na to, da dobé avstrijski Slovani po končani vojski za njih požrtvovalno pomoč — narodno avtonomijo. Poljakom je ista že zagotovljena po posebni proklamaciji.

Štirje francoski ogleduhi ustreljeni. V znano Kneipovo zdravilišče Wörishofen so se nedavno prišle zdraviti štiri francoske nune, ki so vsaki dan prejemale sv. obhajilo. Vendar pa je njihovo obnašanje vzbudilo sum, vsled česar so jih aretirali in preiskali. Kaj se je pokazalo? Nune so bili francoski častniki, ki so prišli v Wörishofen vohunit. Vohune so po nagli sodbi v Tüirkheimu ustrelili.

Srbski ujetniki. V trdnjavo Komorn so pripeljali 150 srbskih ujetnikov.

Dne 15. avg. je prišel v Budapešto prvi vlak z ranjenci. Ranjenci so ležali v treh vozovih drugega in tretjega razreda in so bili vsi ranjeni v bojih pri Šabcu. Ljudstvo jih je navdušeno pozdravljalo in jih obdarovalo z raznimi stvarmi.

Strah Angležev pred nemško ladjo Blücher. Velikanski parnik Blücher, ki obsega 12.000 ton, je odplul iz Buenos-Airesa v Hamburg. Med vožnjo je dobil po brezžičnem brzojavu navodila nemške vlade, na kar se je adjustiral za vojno službo. To je Angleže zelo vznemirilo, ker se boje za svoje trgovske ladje. Zato so odposlali svoje vojne ladje, da zasledujejo parnik Blücher.

Novejša poročila.

Rusi so popolnoma zapustili Finsko ob švedski meji; niti mobilizacije niso izpeljali. — Dne 17. avgusta so premagali Nemci v hudi bitki pri Stallupönen Ruse; več kot 3000 ruskih ujetnikov in 6 strojnih pušk je padlo Nemcem v roke. — Poveljnik našega polka „Deutschmeister“ je bil iz zasede ustreljen, ko je pregledaval predstraže. — Nemški bojni ladji „Goeben“ in „Breslau“, koji je zasledovalo francosko in angleško bojno ladjevje, je kupila Turčija za 80 milijonov mark in sta torej na varnem.

Najnovejša poročila.

Naši zasedli Obrenovac. Japonska podala Nemčiji ultimatum. Francoska kavalerijska divizija pri Namurju vržena nazaj. Francoska brigada vržena čez Vogeze nazaj. V Baku proglašena revolucijonarna vlada. (Baku je provincija v Kavkazu.)

Loterijske številke.

Gradec, 19. avgusta 30 63 84 79 4

Preki sod.

Poveljnik vojaškega divizij. sodišča v Gradcu je dne 7. avgusta t. l. razglasil preki sod za domobranstvo v kronovinah Štajersko, Kranjsko, Koroško, Primorsko in pokneževino Goriško in Gradiško.

Pred preki sod (nagla sodba) pride, kdor zakrivi hudodelstvo zapeljevanja ali kršenja vojaških službenih dolžnosti, za katere obstoji zaprisega.

Nujno se vsakogar svari, da ne zagrši tega hudodelstva, ker bi sicer bil od sedaj naprej **naglo obsojen in takoj ustreljen.**

Od sedaj naprej so vse one vojaške osebe, ki bi se pregrešile zoper zgoraj označeno postavno določbo, podvržene vojaškemu sodišču.

Po naglem sodu je kaznovan ne samo vsak vojak, ampak tudi vsak civilist, ki bi nagovarjal vojaka ali pa orožnika k veleizdajstvu, uporu, k dezertaciji ali k drugim takim zločinom. Zgodi se lahko, da pride pred nagli sod tudi vsak, ki bi nagovarjal vojaško stražo k prekršitvi vojaških predpisov in ukazov. Po vojnem pravu je namreč prekršitev še takega majhnega vojaškega predpisa za vojaško stražo vojaški zločin.

Pod osebe, ki stoje v vojaški zapri-seženi službi, pa niso mišljeni samo vojaki, ampak tudi vsi delavci in uslužbenci v obratih, ki stoje pod vojaško komando, kakor n. pr. delavci v rudnikih, pekarnah, železnicah, v delavnicah, kjer se izdeluje vojaška oprema itd. Kdor vojaka k dezertaciji nagovarja ali mu pri tem pomaga, zapade smrti brez odloga. Zadostovalo bi, ako bi vojaku ali uslužbencu, ki je po prisegi obvezan služiti v vojne namene, preskrbel uniformo ali celo posamezne dele uniforme. Ravnotako zapade naglemu sodu, kdor bi delavcu v vojni službi pomagal pri begu od tega dela in tega kraja. Takih in podobnih slučajev se našteje lahko veliko.

Umljivo je, da bodo oblasti in nagli sod upoštevale predvsem hudobni namen in pa težke slučaje omenjenih zločinov, ki bi znali v resnici veliko škodo povzročiti. Ali postava se zelo strogo izvaja in tolmači, zato je največja previdnost na mestu.

Proti razsodbi naglega sode ni nobene pritožbe in sodba se takoj izvrši. Kakor rečeno, se nagli sod ne razteza samo na vojake, ampak na vse civiliste. Zato je na mestu največja previdnost v govorjenju in v dejanju, ker se lahko zgodi, da je vsak, ki se pregreši na omenjeni način, četudi nima hudobnega namena, sojen po naglem sodu in v treh urah ustreljen.

Dopisi.

Št. Peter. Dne 16. t. m. se je sestel tukajšnji občinski odbor. Glavna točka dnevnega reda je bila, kako za časa vojske pomagati ubogim družinam vpoklicanih vojakov. V ta namen se je izvolil krajevni odbor, ki se je konstituiral sledeče: župnik Frančišek Vovko, predsednik; Rudolf grof Margheri, 1. podpredsednik; Jožef Bojanc, 2. podpredsednik; učiteljica Marica Bulc, blagajničarka; Jožef Bevc, zapisnikar. Poleg teh je izvoljenih v pomožni odbor še 5 občinskih odbornikov. — Za „Rdeči križ“ se je nabralo v tukajšnji župniji 253-50 K. Bog plačaj stoterno plemenitim srcem! — Prihodnjo nedeljo naj se snidejo v šolskih prostorih vsi, ki želé kaj natančnejšega zvedeti o naših bojnih sovražnikih in o naših bojiščih!

Gospodarstvo.

Vojna in kmetско delo.

Najboljše delavne moči so zapustile kmetске domove in odšle na bojno polje. Zmanjkalo je delavnih mož, skrbnih gospodarjev in krepkih mladeničev. Doma je ostala nedorastla mladina, žene z otroci in stari ljudje.

Velika in težka je naloga, ki nas čaka v tem času doma. Treba je skrbeti, da nam kmetija ne zastane in da ne trpi naše gospodarstvo. Spravljati je pridelke in pripravljati novo setev. V mlatvi smo in pred košnjo, pa manjka mlatičev in koscev. In vendar je treba vsa ta dela opraviti, da ne bo zmanjkalo živeža za vojaštvo, za nas in za druge.

V teh težkih časih se morajo vse naše sile napeti in skupaj strniti, da zma-

gamo delo, ki nas čaka po deželi. Mlado in staro mora prijeti za delo in mora delati več kakor v navadnih časih. Zaradi potrebne dela je izdala vlada razne odredbe za čas vojne, ki so vse hvale vredne. Pritegniti se imajo brezposelni ljudje po mestih in odpuščeni delavci iz tovarn. Pomagati ima šolska mladina iz mestnih šol itd. Uporabljati se imajo kmetijski stroji, ustanovljati strojne zadruga itd. Ali če pomislimo na obsežno delo in na težko in raznovrstno delo, ki ga imamo na kmetih, pa vidimo, da se bo dalo le malokje pomagati z mestnimi in tovarniškimi delavci in da bo kmetija slej ko prej navezana na domače delavne sile. Zato se morajo pa te sile, ki so doma ostale, podvojeno lotiti potrebnega dela.

Če ne gremo na bojno polje, žrtvujemo se doma in delajmo in pomagajmo eden drugemu! Za blagor bližnjega, za blagor celega kraja, za blagor domovine! Žrtvujemo in bojujmo se na domačem polju, da premagamo obilno delo, ki nas čaka vsled vojne. Pomagajmo si vzajemno! Kjer je večja sila in večja potreba, tam je prej pomagati! Kakor pri gašenju ognja, kjer prenehajo vsa nasprotstva in vse osebnosti in kjer rešuje vsak, kar more, da se odvrne preteča škoda! Ravno tako, po ravno tem geslu „eden za vse, vsi za enega“ moramo nastopati sedaj.

Največ bomo dosegli z vzajemnim delom, največ z združeno samopomočjo! Cela vas naj postane v teh časih ena delavska obitelj, vneta za blagor posameznika, pripravljena za pomoč vsakemu pojedincu. Tako bomo najlažje in najuspešneje premagali vse težave, ki nas čakajo na kmetiji v bojnem času! V. Rohrman.

Pomožna akcija za kmetско delo.

Izredne razmere, v katere bomo prišli vsled sedanje vojne, zahtevajo tudi izredne pomoči in izrednih odredb. Na kmetih moramo skrbeti, da nam ne bode zastajalo delo, da nam ne bo vsled tega pešala in trpela kmetija in njeni dohodki. Potreba je, da spravimo naše pridelke v pravem času domu vzlje temu, da je odšlo veliko delavnih rok v vojsko; potreba je pa tudi, da spravimo zimsko setev o pravem času v zemljo. Kmetijska podružnica se je zaradi tega v zadnji seji dne 17. avgusta pečala pred vsem z vprašanjem, kako bi bilo pomagati, da bi šlo kmetско delo brez škode naprej, in kaj bi bilo storiti, da se nadomesti nastalo pomanjkanje delavnih moči. Načelnik podružnice, ravnatelj Rohrman, je najprej poročal, kaj se je v tem oziru že vse ukrenilo od strani vlade. Govoril je

o komisijah za kmetско delo,

ki se imajo postaviti s cesarskim ukazom in z ministrsko odredbo z dne 5. avgusta 1914 po vseh občinah. Te komisije morajo skrbeti, da si pomagajo ljudje po vaseh med seboj, sosed sosedu; če bi to ne šlo prostovoljno z dobro voljo, imajo pravico, da prisilijo ljudi k vzajemni medsebojni pomoči. Te komisije lahko ukazujejo in se morejo delazmožne osebe njihovemu ukazu podvreči. Komisiji načeluje župan ali pa kak drug član občinskega odbora. Komisija sama pa obstoji iz treh do sedmih članov. Če bi manjkalo v eni ali drugi vasi delavnih rok, jih mora komisija dobiti iz sosednje vasi, če je tam več delavcev na razpolago, ali pa tudi od zunaj. Komisija lahko ukaže, da pomagajo sosedje tudi s svojo živino in s potrebnim orodjem. Pomagati se ima načeloma brez plačila in prostovoljno. V naših razmerah bi bilo dajati le hrano. Kjer pa pomagajo pri delu osebe, ki od dela žive, se jim mora pa delo plačati. Proti plačilu se dela tudi v tem slučaju, če je bilo plačilo izrečno izgovorjeno. Komisije za kmetско delo (po nemško „Erntekommission“) so se vpeljale najprej na Nižje Avstrijskem in se imajo v kratkem tudi pri nas uvesti. Gotovo je, da bodo te komisije tudi našim potrebam prav služile, če se bodo dela prav lotile.

Razun teh komisij se imajo vpeljati za čas vojne tudi

delavski uradi,

ki bodo imeli to nalogo, da bodo preskrbovali delavce iz sosednjih in drugih krajev, in ki imajo sploh posredovati med delojemalci in delodajalci. Na sedežu vsakega okrajnega glavarstva se ima upeljati za čas vojne okrajni delavski urad. Ta urad ima nabirati v prvi vrsti delavne sile, ki se prostovoljno priglasijo za delo in jih ima oddajati tja, kjer se kaže večja potreba. V tem oziru pridejo v poštev pred vsem komisije za kmetско delo. Ti okrajni uradi stoje v zvezi z deželnim delavskim uradom in ta zopet z državnim delavskim uradom na Dunaju, ki ga vodi dunajska c. kr. kmetijska družba. Ta osrednji delavski urad je že začel s svojim delom. Glavni namen mu je pred vsem ta, da se porabijo za delo na kmetih mestni delavci, ki so prišli ob delo in kruh. Pomisliti je namreč, da je postalo vsled vojne na tisoče mestnih in tovarniških delavcev brez posla, ker so morala različna podjetja ustaviti svoje delo.

Načelnik povdarja, da bodo tudi delavski uradi lahko mnogo dobrega storili v posameznih deželah, da je pa v naših razmerah iskati izhajanja pred vsem z domačimi ljudmi. Domače ljudi bo pritegniti k delu. Delavski uradi pa bodo največ koristili večjim in velikim posestnikom, zlasti po tistih deželah, kjer je delavski stan doma, in če se bodo vpeljali tudi po občinah.

Pri razgovoru, ki se je po tem poročilu načelnika razvil, se je sprejelo več predlogov. Vobče se je odobrilo vse te korake s strani vlade, ki imajo pomagati, da gre kmetско delo svojo pot naprej. Izmed stavljenih predlogov se je sprejel pred vsem predlog župnika Česnja iz Podgrada, da naj se razglasijo ministrske odredbe o upeljavi komisij iz lece in pred cerkvijo, da bodo ljudje vedeli, da so dolžni pomagati prostovoljno eden drugemu in da se jih v nasprotnem slučaju lahko k temu prisili. Sprejel se je dalje predlog J. Bojanca iz Št. Petra,

da naj komisije pazijo kolikor mogoče na mladoletne fante v starosti 15 in 16 let, ki so najbolj malopridni in najmanj dovtetni za dobro besedo, da se ti s potrebno resnobo in dobro voljo poprimejo potrebnega dela. Slednjič se je sprejel predlog vinarskega nadzornika Skalicky-ja, da se nastavi z ozirom na razmere v posameznih občinah maksimalne dne, da ne bo nastala nepotrebna in škodljiva konkurenca med delodajalci.

Tako je tudi kmetijska podružnica novomeška zavzela potrebno stališče glede delavskega vprašanja, ki je postalo sedaj v času vojne največje važnosti za primerno izhajanje in za napredek našega kmetijstva. Upati je, da bo šlo z vzajemnim sodelovanjem in s samopomočjo tudi kmetijsko delo naprej!

Gospodarske drobtine.

Cene za živino in prašiče bomo začeli pri sedanjem položaju objavljati tudi v „Dol. Novicah“, da se bodo vedeli naši gospodarji pri prodajah ravnati. Nismo za to, da bi se cene po nepotrebnem zvišale, pa tudi ne za to, da bi se tlačile in da bi se prekupci okoriščali z njimi.

Živinski prekupci na delu. Sliši se, da izrabljajo živinski prekupci sem in tja sedanji položaj in da kupujejo živino in praseta po prav nizki ceni. Niso nam znani posamezni slučaji, opozarjamo pa naše gospodarje in gospodinje na to, da se ne dajo po brezvestnih ljudeh zapeljati in preslepiti. Dosedaj ni nobenega vzroka, da bi se živina pod ceno dajala. Kmetijska podružnica novomeška je pri zadnji seji sklenila, da bo cene živine in prašičev na novomeškem trgu objavljala, da se bodo vedeli živinorejci primerno ravnati v tem slučaju, če imajo doma prodajati živino.

Naročila na umetna gnojila za jesensko gnojenje sprejema že sedaj kmetijska podružnica novomeška. Treba je, da se že sedaj z njimi preskrbimo in da obdelamo in gnojimo polje in travnike, tako kakor druga leta. Pozivljamo naše gospodarje, da se pobrigajo tudi za to in da izročé svoja naročila kmetijski podružnici v Novem mestu.

Alfons Oblak — Novomesto

priporoča svojo

bogato zalogo špecerije, galanterije in črevljev.

Glavna zaloga tržaškega dvozvezdnega petroleja ter jedilnega olja znamka „Minerva“. — Zahtevajte vzorce od riža, kave itd., katere pošljem na željo prav rad franko in poštne prosto.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Na drobno in debelo!

65-10-7

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

1-0-19